

Soome

Kuriteo ohvrite õigused kriminaalmenetluses - Soome

Teid peetakse **kuriteo ohvriks**, kui Teile on tekitatud kahju sellise tegevuse või tegevusetusega, mis Soome õiguse kohaselt on kuritegu. Kuriteoohvrina on Teil teatavad õigused kohtumenetluse ajal ning enne ja pärast seda.

Soomes algab **kriminaalmenetlus** eeluurimisega, mida tavaliselt teostab politsei. Selles etapis tehakse kindlaks, kas kuritegu on tegelikult toime pandud, millistel asjaoludel see toime pandi ja kes on sellega seotud. Eeluurimise ajal hinnatakse ka kuriteoga tekitatud kahju ja Teie nõuet õigusrikkuja vastu.

Kui kuriteo kohta on piisavalt tõendeid, esitab prokurör süüdistuse ja annab asja kohtusse. Kohtumenetluse käigus hindab kohus tõendeid ja mõistab süüdistatava süüdi või mõistab ta õigeks. Kriminaalmenetlus võib jätkuda, kui kõrgema astme kohtule esitatakse apellatsioonkaebus.

Vajaliku teabe leidmiseks klõpsake alltoodud linkidel:

[1 – Minu õigused, kui olen langenud kuriteo ohvriks](#)

[2 – Kuriteost teatamine ja minu õigused uurimise või kohtumenetluse ajal](#)

[3 – Minu õigused pärast kohtumenetlust](#)

[4 – Hüvitis](#)

[5 – Minu õigus saada abi ja toetust](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 05/02/2021

1 - Minu õigused, kui olen langenud kuriteo ohvriks

Millist teavet ma saan ametiasutustelt (nt politseilt, prokurörit) pärast kuriteo toimumist, kuid enne kui ma sellest teatan?

Soome justiitsministeeriumi avaldatud [brošüüris „Kuriteoohvri õigused“](#) antakse teavet küsimustes, mida kuriteoohvril on õigus ametiasutustelt teada saada. Brošüüris on lühidalt selgitatud selliseid küsimusi nagu kuidas kuriteost teatada, ohvriabiteenused, tasuta õigusabi, kaitse saamise võimalus, kuidas taotleda hüvitist, õigus suulisele tõlkele ja dokumentide kirjalikule tõlkele ning lepitus kriminaalasjades. Prinditav brošüür on mõeldud ohvritele jagamiseks ja teavitamise toetamiseks, eriti politsei ja teiste kriminaaluurimisasutuste töös. Brošüüri saavad kasutada ka õigusasutused, ohvriabiteenuste osutajad ja teised, kes kuriteoohvritega kokku puutuvad.

Ohvritele antav teave võib vastavalt nende vajadustele, isiklikele asjaoludele ning kuriteo liigile ja laadile erineda.

Ma ei ela selles ELi liikmesriigis, kus kuritegu toime pandi (ELi ja kolmandate riikide kodanikud). Kuidas on mu õigused kaitstud?

Võite saada abi ja nõu, isegi kui kuritegu on toime pandud teises riigis. Kui olete langenud kuriteo ohvriks teises ELi liikmesriigis, võib kriminaaluurimisasutus teatavatel juhtudel anda Teie kuriteoteate või juba algatatud eeluurimise üle teise ELi liikmesriigi ametiasutustele. See võib olla võimalik näiteks juhul, kui kuritegu on raske või kui Te ei saanud kuriteost selle toimepanemise riigis teatada. Raskete kuritegude puhul võidakse kaaluda ka üleandmist väljapoole ELi.

Kui olete inimkaubanduse ohver, on Teil õigus inimkaubanduse ohvrite abisüsteemi teenustele, isegi kui kuritegu pandi toime teises riigis. Prokurör otsustab, kas inimkaubandusega seotud kahtlustatava kuriteo eeluurimist alustatakse Soomes või mitte.

Kui ma kuriteost teatan, siis millist teavet ma saan?

Politsei ja teised kriminaaluurimisasutused annavad Teile järgmist teavet: ohvriabiteenused, kuriteost teatamine, tasuta õigusabi, kaitse saamise võimalus, hüvitise taotlemine, kirjaliku ja suulise tõlke teenuste saamise õigus, kriminaalasjades lepituse kasutamine, asja arutamise kohta teabe saamise õigus, kurjategija vanglast või eelvangistusest vabastamise kohta teabe saamise õigus, ametiasutuste käitumise peale kaebuse esitamine, muus kui kuriteo toimepanemise riigis elavate kuriteoohvrite suhtes kohaldatav menetlus ning asjaga seotud küsimuste esitamiseks ettenähtud kontaktandmed. Neid õigusi on kirjeldatud [brošüüris „Kuriteoohvri õigused“](#).

Eespool loetletud teavet ei pruugita tingimata anda kuriteost teatamise ajal, eriti kui Te teatate kuriteost elektrooniliselt. Politsei teavitab Teid neist õigustest Teile küsitlemise ajal. Uurimisasutus teavitab Teid alati, kui Teile kuriteoteate alusel ei alustata eeluurimist või kui eeluurimine peatatakse või lõpetatakse.

Kas mul on õigus tasuta suulise või kirjaliku tõlke teenustele (kui ma suhtlen politsei või muude ametiasutustega või uurimise või kohtumenetluse ajal)?

Teil on õigus kasutada eeluurimise ja kohtumenetluse ajal soome või rootsi keelt. Kui olete saam, on Teil õigus kasutada saamide kodupiirkonnas saami keelt. Vajaduse korral peavad ametiasutused korraldama suulise tõlke teenuste osutamise. Kui Te ei räägi Soome riigikeeli, on Teil õigus kasutada kõigis kuriteo uurimisega seotud olukordades keelt, mida Te oskate. Ametiasutused peavad vajaduse korral korraldama suulise tõlke keelde, mida Te oskate. Ametiasutused peavad korraldama uurimise ja kohtumenetluse ajal suulise tõlke ka juhul, kui olete viipekeele kasutaja või vajate tõlget meele- või kõnepuude tõttu. Tõlgil on saladuse hoidmise kohustus. Tõlgi tasu maksab riik.

Võite taotleda teatavate põhidokumentide kirjalikku tõlget. Kui Teile õiguskaitses ei ole vaja dokumendi kirjalikku tõlget, võidakse see tõlkida suuliselt. Mõnikord võidakse kirjalikult tõlkida ainult osa dokumendist või dokumendi kokkuvõtte.

Eeluurimise ajal on Teil õigus saada kuriteoteate kirjaliku kinnituse, uurimise lõpetamise otsuse ja vajaduse korral muu asjas olulise dokumendi kirjalik tõlge. Prokuröritel võite saada süüdistuse esitamata jätmise otsuse tõlke.

Kohtus on Teil õigus saada kohtuotsuse, kohtuistungiga aja ja koha teate ning vajaduse korral muu asjas olulise dokumendi kirjalik tõlge.

Kuidas ametiasutused tagavad, et mina saan aru ja et minust saadakse aru (kui ma olen laps; kui mul on puue)?

Ametiasutused peavad tagama suulise tõlke teenuste kättesaadavuse eeluurimise ja kohtumenetluse ajal, kui Te kasutate viipekeelt või vajate tõlget meele- või kõnepuude tõttu.

Brošüür „Kuriteoohvri õigused“ on kättesaadav ka lihtsas keeles. Brošüür „Kui langete kuriteo ohvriks“ on kättesaadav nii lihtsas keeles kui ka viipekeeles.

Lastevastaste kuritegude uurijad on saanud erikoolituse, mis hõlmab muu hulgas lapsega suhtlemist ja lapse küsitlemist kriminaalmenetluses. Teatavatel juhtudel võib last küsitleda ka laste küsitlemisele spetsialiseerunud psühholoog.

Ohvriabiteenused

Kes osutavad ohvriabiteenuseid?

Võite vajada arstiabi või muid sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuteenuseid, nagu vältimatu sotsiaalabi teenused, haiglaravi või füüsilise või vaimne rehabilitatsioon. Võite neid teenuseid kasutada kõigi teiste klientidega samadel tingimustel.

Kuriteoohvritele pakuvad abi, nõuandeid ja juhiseid paljud organisatsioonid. Soome ohvriabi (*Rikosuhripäivystys*) pakub kõikide kuriteoliikide ja kriminaalmenetlustega seotud abi ning ohvrite õigustega seotud nõuandeid. Kui olete perevägivalda ohver, võite saada kaitset ja abi turvakodudest. Mõnel pool pakutakse eriabi seksuaalkuritegude ohvritele ja sissereändajatest naistele. Inimkaubanduse ohvrite jaoks on olemas eraldi abisüsteem. Neid teenuseid saab kasutada teatavatel tingimustel.

Võite võtta abiteenuste osutajatega ühendust isegi juhul, kui Te kuriteost ei teata. Teile nõusolekul võib politsei või muu kriminaaluurimisasutus edastada Teile kontaktandmed abiteenuste osutajale, kes võtab seejärel Teiega ühendust.

Kas politsei aitab mul kohe võtta ühendust ohvriabiteenuste osutajatega?

Kui vajate erikaitset või kui kuriteo laad või Teile isiklikud asjaolud seda muidu nõuavad, edastab politsei Teile nõusolekul Teile kontaktandmed abiorganisatsioonile. Politsei peaks Teile rääkima inimkaubanduse ohvritele kättesaadavast abist ja tegema Teile nõusolekul ettepaneku võtta Teid inimkaubanduse ohvrite abisüsteemi hoolde.

Kuidas kaitstakse mu eraelu puutumatus?

Teie eraelu puutumatus kaitseks võib kohus teatavatel tingimustel arutada asja kinnisel istungil ning määrata, et kohtuasja dokumente ja kohtuotsust tuleb vajalikul määral saladuses hoida. Te võite seda kohtult taotleda. Kohus võib mõnikord määrata ka, et Teie isik tuleb hoida saladuses. See kehtib näiteks seksuaalkuritegude puhul.

Kas ma pean kuriteost teatama enne, kui ma saan kasutada ohvriabiteenuseid?

Ei, ei pea.

Isikukaitse juhul, kui ma olen ohus

Millist liiki kaitset on võimalik saada?

Mõnel juhul võidakse Teid kohtuistungil küsitleda sirmi taga, videokonverentsi teel või kurjategija või kinnisel kohtuistungil. Teie küsitlemine võidakse mõnikord videosalvestada ja salvestist seejärel kasutada kohtuistungil tõendina, näiteks kui olete alla 18aastane.

Teie eraelu puutumatus kaitseks võib kohus teatavatel tingimustel arutada asja kinnisel istungil ning määrata, et kohtuasja dokumente ja kohtuotsust tuleb vajalikul määral saladuses hoida. Te võite seda kohtult taotleda. Kohus võib mõnikord määrata ka, et Teie isik tuleb hoida saladuses. See kehtib näiteks seksuaalkuritegude puhul.

Kohus kaalub kohtuistungil korraldust ja kaitsemeetmeid alati igal üksikjuhul eraldi, võttes arvesse, et kaitseõigusi ei tohi piirata. Kohtu otsus võib seega varasemast hinnangust erineda.

Tõsistes ohuolukordades võite taotleda oma kontaktandmete avaldamata jätmist, avaldamiskeeldu isikliku ohutuse tagamiseks, lähenemiskeeldu või isegi oma nime või isikukoodi muutmist. Kõige tõsisematel juhtudel võidakse Teid võtta tunnistajakaitse alla. Lisateavet saab ametiasutustelt või abiteenuste osutajatelt. Kui Teie kaitseks on väljastatud lähenemiskeeld ja Te lähete elama teise ELi liikmesriiki ning tunnete, et vajate ka seal kaitset, võite algse lähenemiskeeldu määranud kohtult taotleda, et ta väljastaks Euroopa lähenemiskeeldu.

Kui olete perevägivalda ohver või selle ohus, võivad ametiasutused mitut asutust hõlmava riskihindamise (MARAC) osana koostada Teie jaoks turvakava.

Kui olete inimkaubanduse ohver, on Teil õigus turvalisele majutusele, mis võib hõlmata spetsiaalseid eri tasandi turvakorraldusi Teile turvalise eluaseme tagamiseks. Tõsisemates olukordades võidakse Teie turvalisus tagada spetsiaalses turvalise majutuse üksuses ning tehniliste seadmete või turvateenustega. Kõige tõsisemates olukordades võidakse Teid võtta tunnistajakaitse alla. Inimkaubanduse ohvrite abisüsteemi haldavad ametiasutused ja seda kasutatakse vajaduse korral, et politsei saaks Teid paremini kaitsta.

Kes mulle kaitset pakub?

Politsei hindab Teie kaitsevajadust ja meetmeid, mida on vaja, kui olete ohus. Kaitse üle otsustav ametiasutus sõltub asjaomastest meetmetest (vt eespool). Lisateavet kaitsemeetmete kohta saab ametiasutustelt või ohvriabiteenuste osutajatelt.

Kas keegi annab mu juhtumile hinnangu, et selgitada välja, kas kurjategija võib mind ka edaspidi ohustada?

Ametiasutused hindavad Teie konkreetseid kaitsevajadusi eeluurimise ja kohtumenetluse ajal ning määravad kindlaks vajalikud kaitsemeetmed. Kaitsemeetmete eesmärk on kaitsta Teid uurimise ja kohtumenetluse ajal lisakannatuste, hirmutamise või kättemaksu eest. Hindamine toimub Teiega koostöös ning selles võetakse arvesse Teie isikuomadusi ja isiklikke asjaolusid ning kuriteo laadi.

Kas keegi annab mu juhtumile hinnangu, et selgitada välja, kas kriminaalõigussüsteem võib mind ka edaspidi ohustada (uurimise ja kohtumenetluse ajal)?

Ametiasutused hindavad Teie konkreetseid kaitsevajadusi eeluurimise ja kohtumenetluse ajal ning määravad kindlaks vajalikud kaitsemeetmed. Kaitsemeetmete eesmärk on kaitsta Teid uurimise ja kohtumenetluse ajal lisakannatuste, hirmutamise või kättemaksu eest. Hindamine toimub Teiega koostöös ning selles võetakse arvesse Teie isikuomadusi ja isiklikke asjaolusid ning kuriteo laadi.

Millist kaitset pakutakse väga haavatavatele ohvritele?

Tõsistes ohuolukordades võite taotleda oma kontaktandmete avaldamata jätmist, avaldamiskeeldu isikliku ohutuse tagamiseks, lähenemiskeeldu või isegi oma nime või isikukoodi muutmist. Kõige tõsisematel juhtudel võidakse Teid võtta tunnistajakaitse alla. Lisateavet saab ametiasutustelt või abiteenuste osutajatelt.

Ma olen alaealine. Kas mul on erioigused?

Kui olete alaealine (alla 18aastane), olete haavatav ohver ja võite seetõttu vajada erikaitsemeetmeid. Teid võidakse kaitsta näiteks nii, et Teie küsitlemine salvestatakse uurimise ajal videole ja salvestist kasutatakse seejärel kohtumenetluses tõendina.

Kui olete alaealine, võib Teil olla õigus saada riigi kulul tasuta õigusabi. Kui Teie eestkostjat kahtlustatakse Teie suhtes kuriteo toimepanemises, tuleb Teile kriminaalmenetluseks määrata selle eestkostja asendaja.

Kui olete alaealine inimkaubanduse ohver, on Teil õigus inimkaubanduse ohvrite abisüsteemi teenustele. Kui olete inimkaubanduse ohvriks langenud elamisloata laps, määratakse Teile alati esindaja, kui Teil ei ole Soomes eestkostjat või muud õigusesindajat. Kui olete inimkaubanduse ohvriks langenud laps, kes on Soome kodanik või kellel on Soome elamisluba, võidakse Teile määrata eestkostja asendaja. Kui kriminaaluurimine algatatakse Soomes, võib Teil alaealisena olla õigus saada riigi kulul õigusnõustaja.

Mu pereliige suri kuriteo tagajärjel. Millised on mu õigused?

Kui ohver sureb kuriteo tagajärjel, on tema seaduses määratletud pereliikmetel kannatanu, st ohvri seisund. Neil on sel juhul samad õigused nagu teistel kuriteoohvritel.

Mu pereliige langes kuriteo ohvriks. Millised on mu õigused?

Ohvriabiteenustele on juurdepääs ka ohvri pereliikmetel.

Inimkaubanduse ohvrite abisüsteemi hoole alla võidakse võtta ka inimkaubanduse ohvri Soomes olev alaealine laps.

Kas mul on võimalik kasutada vahendust? Millistel tingimustel? Kas vahenduse ajal tagatakse minu turvalisus?

Kriminaalasjades võib kasutada lepitust, kui sellega on nõus nii ohver kui ka kuriteos kahtlustatav. Lisaks nõutakse, et kahtlustatav kinnitaks sündmuste üldist käiku ja et lepitus oleks ohvri huvides. Lepitus on tasuta, konfidentsiaalne ja alati vabatahtlik ning soovi korral võite selle mis tahes etapis katkestada. Koolitatud vabatahtlikud lepitajad aitavad kriminaalasja pooltel sündmust arutada ja leppida kokku kuriteoga tekitatud kahju hüvitamises. Seda teenust saab lepitusbüroodest üle kogu riigi.

Lepituses osalevatel pooltel on tavaliselt õigus kasutada lepituskohtumistel nõustajat või tugiisikut. Lepitajad hindavad ja tagavad spetsialistide juhendamisel konflikti poolte turvalise suhtlemise ning võivad protsessi vajaduse korral peatada. Lepitus tuleb peatada, kui emb-kumb pool oma nõusoleku tagasi võtab või kui on põhjust kahtlustada, et nõusolekut ei antud vabatahtlikult.

Kust ma leian õigusaktid, milles on sätestatud minu õigused?

Peamised seadused, mis käsitlevad ohvrite õigusi kriminaalmenetluses, on kriminaaluurimise seadus (*Esitutkimintalaki*, 805/2011) ja kriminaalmenetluse seadus (*Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa*, 689/1997). Inimkaubanduse ohvrite õigus abile on sätestatud rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmist ning inimkaubanduse ohvrite tuvastamist ja aitamist käsitlevas seaduses (*Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta*, 746/2011). Need ja muud seadused on kättesaadavad veebisaidil <https://www.finlex.fi/en/>.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 05/02/2021

2 - Kuriteost teatamine ja minu õigused uurimisevõi kohtumenetluse ajal

Olete menetlusosaline, kui taotlete kuriteo eest karistust või hüvitist. Teid võidakse tõendite kogumise eesmärgil ka küsitleda.

Kui prokurör on otsustanud süüdistust mitte esitada, on teil õigus esitada süüdistuse ise.

Kuidas ma pean kuriteost teatama?

Kuriteost võite politseile teatada selle toimumise kohas, politseijaoskonnas või väiksemate õigusrikkumiste korral ka internetis või telefoni teel. Teil on õigus saada oma kuriteoteate kohta kirjalik kinnitus.

Kuidas ma oma juhtumi kohta teavet saan?

Politsei annab teile kontaktandmed, mille abil saate nõutada teavet juhtumi menetlemise edasise käigu kohta.

Kas mul on õigus õigusabile (uurimise või kohtumenetluse ajal)? Millistel tingimustel?

Teil on õigus kasutada õigusnõustaja abi kuriteost teatamisel, teie küsitlemisel ja kohtulikul arutelul. Teie abistaja peab olema advokaat, avalik-õiguslik õigusnõustaja või volitatud õigusnõustaja.

Madala ja keskmise sissetulekuga töötajatel võib olla õigus saada riigi õigusabi. Sellisel juhul maksab õigusnõustaja tasu osaliselt või täielikult riik. Õigusabi võite taotleda õigusabibüroost või elektroonilise teenistuse kaudu, ent samuti võite paluda, et teie nimel taotleks õigusabi advokaadibüroo.

Kohus võib määrata teile õigusnõustaja ja tugiisiku perevägivalda, seksuaalkuritegude või teie elu, tervise või vabaduse vastaste raskete kuritegude korral. Sellisel juhul maksab riik õigusnõustajale ja tugiisikule tasu olenemata teie sissetulekust.

Kas mul on õigus nõuda kulude hüvitamist (uurimises või kohtumenetluses osalemise eest)? Millistel tingimustel?

Kui teid kutsutakse kohtusse, et selgitada juhtumi asjaolusid, on teil õigus saada riigilt hüvitist kohtusse ilmumise kulude eest. Võite saada päevaraha ning hüvitist reisikulude ja saamata jäänud sissetuleku eest.

Kas ma võin edasi kaevata, kui juhtumi uurimine lõpetatakse enne kohtusse jõudmist?

Prokuröri otsuse süüdistust mitte esitada võib edasi kaevata peaprokurörile, kellel on õigus esitada uus süüdistus.

Kas ma võin osaleda kohtumenetluses?

Jah, võite selles osaleda menetlusosalisena. Menetlusosaline olete juhul, kui taotlete kuriteo eest karistust või hüvitist. Võite nõustuda prokuröri taotlusega karistuse määramiseks või nõuda muu karistuse määramist. Hüvitisnõude võite esitada kostjale ise või selle võib teie nimel esitada prokurör.

Milline on minu ametlik roll õigussüsteemis? Kas ma olen või kas ma saan valida, et ma olen: ohver, tunnistaja, tsiviilhageja või erasüüdistaja?

Olete menetlusosaline, kui taotlete kuriteo eest karistust või hüvitist. Teid võidakse tõendite kogumise eesmärgil ka küsitleda.

Kui prokurör on otsustanud süüdistust mitte esitada, on teil õigus esitada süüdistuse ise.

Millised on minu õigused ja kohustused seoses minu rolliga?

Teid võidakse kohustada isiklikult kohtusse ilmuma, kui see on vajalik juhtumi asjaolude selgitamiseks. Sellisel juhul on teil õigus saada riigilt hüvitist kohtusse ilmumisega seotud kulude eest.

Kohtumenetluses peate alati tõtt rääkima.

Kas ma võin kohtumenetluse ajal teha avalduse või anda tunnistusi? Millistel tingimustel?

Kui olete menetlusosaline, on teil õigus esitada tõendeid. Põhikohtuistungil saate esitada oma nõude ja selle põhjendused, tõendid ja lõpliku seisukoha, mille raames võite väljendada oma arvamust kostja süü ja talle määratava karistuse kohta.

Millist teavet mulle antakse kohtumenetluse ajal?

Teid kutsutakse põhikohtuistungile, kui teie kohalolek on vajalik juhtumi asjaolude selgitamiseks või kui te olete kohtule teatanud, et esitate nõudeid, mida prokurör ei esita.

Taotluse korral on teil õigus saada teavet kohtuistungil toimumise aja ja koha ning kuriteoasjas tehtud kohtuotsuse kohta.

Kas mul on võimalik tutvuda menetlustoimikuga?

Jah, on. Kui te olete menetlusosaline, on teil samasugune õigus menetlustoimikuga tutvuda nagu süüdistataval. Reeglina on teil õigus saada teavet ka selliste menetluskirjelduste sisu kohta, mis ei ole avalikud.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 05/02/2021

3 - Minu õigused pärast kohtumenetlust

Kas mul on õigus otsus edasi kaevata?

Esimese astme kohtu (*käräjäoikeus*) otsuse võib edasi kaevata apellatsioonikohtusse (*hovioikeus*). Selleks et apellatsioonikohus saaks juhtumit täielikult menetleda, vajate üldjuhul edasise menetlemise luba.

Apellatsioonikohtu otsuse võib edasi kaevata kõrgeimasse kohtusse (*korkein oikeus*). Selleks on teil tarvis edasikaebamise luba, mis antakse ainult seaduses sätestatud tingimustel.

Millised on minu õigused pärast süüdimõistmist?

Mõne raske kuriteo korral on teil õigus saada teavet kurjategija vabastamise kohta vanglast või eelvangistusest (vt allpool).

Kas mul on pärast kohtumenetlust õigus abile või kaitsele? Kui kaua?

Ohvriabiorganisatsioonid pakuvad vajaduse korral tuge ja nõu ka pärast kohtumenetlust.

Nende toetuse kestus ei ole piiratud. Pervägivalla juhtudel töötatakse multidistsiplinaarse riskihindamise raames välja ohutuskava, mille kestus ei ole seotud kohtumenetluse lõpetamisega.

Kui te olete inimkaubanduse ohver, lõpeb teie õigus saada inimkaubanduse ohvrite abistamise süsteemist konkreetseid abimeetmeid juhul, kui kriminaalmenetluse lõppedes ei ole kedagi lõpliku kohtuotsusega inimkaubanduse kuriteos süüdi mõistetud.

Millist teavet mulle antakse, kui kurjategija mõistetakse süüdi?

Teil on õigus saada taotluse korral teavet kuriteoasjas tehtud kohtuotsuse kohta. Kohtuotsusest nähtub, milline karistus on süüdistatavale määratud, sealhulgas vangistuse kestus.

Kriminaalmenetluse pooltele saadetakse kohtuotsuse koopia. Sellest, millisesse vanglasse võidakse õigusrikkuja paigutada, teid ei teavitata.

Kas mulle teatatakse, kui kurjategija vanglast vabaneb (sealhulgas ennetähtaegselt või tingimisi) või põgeneb?

Mõne raske kuriteo korral on teil õigus saada teavet kurjategija vanglast või eelvangistusest vabastamise, tema põgenemise või teatavatel tingimustel mis tahes muul põhjusel vanglast lahkumise kohta. Kui te soovite saada selle kohta teadet, peate sellest teavitama kohtueelset uurimisasutust või prokuröri. Täiendavat teavet annab kohtueelne uurimisasutus.

Teavet antakse teile ainult juhul, kui ollakse veendunud, et see ei ohusta vangi või eelvangistuses olija elu või tervist.

Kas mind kaasatakse vabastamist või armuandmist käsitleva otsuse tegemisse? Kas mul on näiteks õigus teha avaldus või esitada kaebus?

Sellist õigust teil ei ole.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 05/02/2021

4 - Hüvitis

Kuidas nõuda kurjategijalt kahju hüvitamist? (nt kohtuasi, tsiviilnõue, tsiviilhagi kriminaalmenetluses)

Kuriteoga seotud hüvitisnõudeid menetletakse tavaliselt kuriteoasja menetlemise osana sama kriminaalmenetluse raames. Oma kavatsusest hüvitist nõuda peate teatama politseile kohtueelse uurimise käigus või hiljemalt kohtus.

Võite paluda, et prokurör esitaks kohtus teie hüvitisnõude seoses asjaomase kuriteoga. Oleks hea teavitada sellest eeluurimise ajal politseid. Prokurör võib taotleda teie nimel hüvitisnõude täitmist, kui küsimus on selge ja lihtne. Kui prokurör hüvitisnõuet ei esita, teavitab ta teid sellest kirjalikult.

Oma hüvitisnõude võite esitada kohtule ka kriminaalmenetluse käigus. Seda võib teie nimel teha õigusnõustaja.

Vajaduse korral võidakse hüvitisnõuet käsitleda eraldi menetluse raames. Võite oma nõude esitada näiteks eraldi tsiviilnõudena. Kui nõuet kriminaalmenetluse käigus ei menetleta, nõutakse eraldi menetluse eest kohtulõivu.

Kohus andis kurjategijale korralduse hüvitada mulle kahju / maksta hüvitist. Kuidas ma saan tagada, et kurjategija järgib seda korraldust?

Kui kurjategija ei maksa kohtuotsuse alusel vabatahtlikult, võib kohtuotsuse täitmisele pöörata. Kohtuotsust ei pöörata täitmisele automaatselt. Kohtutäiturile tuleb esitada täitmistaotlus, millele tuleb lisada kohtuotsus.

Kurjategijalt ei saa nõuda hüvitist summas, mille olete sama kahju eest saanud riikliku hüvitisena riigikassast.

Kas riik võib teha mulle ettemakse juhul, kui kurjategija korraldust ei järgi? Millistel tingimustel?

Te ei pea riikliku hüvitise saamiseks kurjategijalt hüvitist nõudma. Küll aga peate esitama kurjategijale kahjunõude menetluse käigus.

Kas mul on õigus saada riigilt hüvitist?

Kui te olete (või teie lähisugulased on) Soomes kuriteo ohvriks langenud, võite saada riigilt hüvitist kuriteoga tekitatud isikukahju ja kannatuste eest. Hüvitise saamiseks peate teatama kuriteost politseile.

Kui kuriteoasja menetletakse kohtus, peaksite astuma samme selleks, et teie õigust hüvitisele kohtuotsusega kinnitataks. See tähendab, et peaksite esitama kurjategija vastu hüvitisnõude kohtumenetluse ajal. Kui te ei ole seda teinud, siis kuriteoga tekitatud kahju eest üldjuhul hüvitist ei maksta.

Hüvitist tuleb taotleda kolme aasta jooksul alates kuupäevast, mil hüvitise asjas on tehtud lõplik kohtuotsus. Kui juhtumit ei ole kohtus menetletud, tuleb hüvitist taotleda kümne aasta jooksul alates kuriteo toimepaneku kuupäevast. Nendest tähtaegadest saab teha erandeid vaid erakorralistel asjaoludel.

Teie hüvitisnõuet menetleb riigikassa. Nõude võite saata elektrooniliselt aadressil rikosvahingot@valtiokonttori.fi või trükkida vormi välja ja saata selle postiga aadressil Valtiokonttori, PL 50, 00054 Valtiokonttori.

Kas mul on õigus saada hüvitist juhul, kui kurjategijat ei mõisteta süüdi?

Hüvitist võite taotleda ka siis, kui kurjategijat ei ole tuvastatud. Hüvitisnõudele tuleb lisada eeluurimise raames koostatud politseitoimiku koopia või muud sündmusi kajastavad usaldusväärsed tõendid.

Teil on õigus saada hüvitist ka juhul, kui kurjategija on teada, kuid teda ei ole kuriteo eest süüdi mõistetud, sest ta on alla 15aastane või ei ole süüvõimeline.

Kas mul on õigus erakorralisele ettemaksele, kui ma ootan otsust oma hüvitisnõude kohta?

Vajaduse korral võite esitada hüvitise ettemakse saamiseks kirjaliku taotluse. Hüvitise ettemakse võidakse teha juhul, kui teie hüvitisasja menetlemine viibib põhjustel, mille üle teil puudub kontroll, ja teil on õigus saada märkimisväärne hüvitissumma.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 05/02/2021

5 - Minu õigus saada abi ja toetust

Kellega ma pean abi ja toetuse saamiseks ühendust võtma, kui ma olen kuriteoohver?

[Abi kõikidele kuriteohvritele](#)

– Soome ohvriabi (*Rikosuhripäivystys*), tel: 116 006

[Turvakoduteenused perevägivald ohvritele](#)

[Netiturvakodu \(*Netiturvakoti*\)](#)

[Seri tugikeskused seksuaalvägivald ohvritele](#) (üle 16aastastele):

– Helsingi, Turu, Tampere, Kuopio, Oulu

Vägistamisohvrite kriisikeskus Tukinainen

– tel: 0800 97899

[Neti-Tukinainen \(*Netitukinainen*\)](#)

[Vägistamisohvrite kriisikeskus Tukinainen](#)

[Inimkaubanduse ohvrite abisüsteem](#)

– Joutseno vastuvõtukeskus (*Joutsenon vastaanottokeskus*), tel: 029 54 63 177

Lepitus

– lepitusbürood:

[Lepitus kriminaal- ja tsiviilasjades](#)

[Lepitus kriminaal- ja tsiviilasjades](#) (inglise keeles)

[Politsei](#)

– hädaolukorras helista 112 (hädaabinumber)

[Tasuta õigusabi](#)

[Kuriteoga tekitatud kahju eest makstav hüvitis](#)

– Riigikassa, tel: 0295 50 2736

Ohvriabitelefoni

Soome ohvriabi, tel: 116 006

Nollalinja (ööpäev läbi), tel: 080 005 005 (abitelefoni perevägivald ja naistevastase vägivald ohvritele)

Vägistamisohvrite kriisikeskus Tukinainen, tel: 0800 97899 (seksuaalse kuritarvitamise ohvrid)

Inimkaubanduse ohvrite abisüsteem (ööpäev läbi), tel: 029 54 63 177 (inimkaubanduse ohvrid)

Kas ohvriabi on tasuta?

Ohvriabiorganisatsioonide pakutav abi on tasuta. Ka turvakodude, seksuaalkuritegude ohvrite tugikeskuste ja inimkaubanduse ohvrite abisüsteemi teenused on kliendile tasuta.

Millist abi võin ma saada riiklikelt ametiasutustelt?

Kuriteoohver võib vajada arstiabi või muid sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuteenuseid, nagu vältimatu sotsiaalabi teenused, haiglaravi ning füüsilise ja vaimne rehabilitatsioon. Võite neid teenuseid kasutada kõigi teiste klientidega samadel tingimustel.

Turvakodud pakuvad vältimatut kriisiabi, ööpäevaringset turvalist majutust ning Teie keerulises olukorras asjakohast psühhosotsiaalset tuge, nõuandeid ja juhiseid. Neid teenuseid osutatakse eeskätt üksikisikutele ja perekondadele, kes on kogunud perevägivalda või vägivaldaohu. Mõnda teenust osutavad organisatsioonid. Turvakoduteenuste korraldamise eest vastutab Soome tervise- ja heaoluinstituut.

Inimkaubanduse ohvrite abisüsteem on riigiasutus, kelle ülesanne on tagada, et inimkaubanduse ohvritele tagatud õigusi austataks. Abiteenused hõlmavad turvalist majutust, tervishoiuteenuseid, sotsiaalteenuseid, vastuvõtutoetust või sotsiaalabi, tasuta õigusabi ja õigusnõustamist, tugiisikut kriminaalmenetluseks ning suulise ja kirjaliku tõlke teenuseid. Lisaks abisüsteemile pakuvad inimkaubanduse ohvritele abi ka organisatsioonid.

Teil on õigus kasutada kuriteost teatamiseks, küsitlemisel ja kohtumenetluses õigusnõustaja abi. Nõustajaks peab olema advokaat, tasuta õigusabi osutav advokaat või litsentseeritud õigusnõustaja.

Madala ja keskmise sissetuleku saajatel võib olla õigus riigi rahastatavale tasuta õigusabile. Sel juhul maksab õigusnõustaja tasu osaliselt või täielikult riik. Tasuta õigusabi saab taotleda riikliku õigusabibüroo või elektroonilise teenuse kaudu. Võite ka paluda, et õigusbürood taotleksid tasuta õigusabi Teie nimel.

Kohus võib Teile määrata õigusnõustaja ja tugiisiku, kui tegemist on perevägivaldaga, seksuaalkuritegude või raskete elu-, tervise- või vabadusevastaste kuritegudega. Sel juhul maksab riik tasu olenemata Teie sissetulekust.

Teid võib kriminaalmenetluse eri etappides abistada tugiisik. Võite paluda oma tugiisikuks vabalt valitud isiku. Tugiisik võib olla Teiega kaasas ülekuulamistel ja kohtuistungitel, kuid tema kohalolekut võib teataval asjaoludel piirata. Võite saada koolitatud tugiisiku tasuta Soome ohvriabist. Soome ohvriabi osutatavaid üldiseid ohvriabiteenuseid rahastab justiitsministeerium ja nende suhtes kehtib avaliku teenistuse kohustus.

Millist abi võin ma saada valitsusvälistelt organisatsioonidelt?

Paljud organisatsioonid pakuvad kuriteoohvritele abi, nõuandeid ja juhiseid. Soome ohvriabi pakub kõigi kuriteoliikide ja kriminaalmenetlustega seotud abi ning ohvrite õigustega seotud nõuandeid. Perevägivaldaga ohvrid võivad saada kaitset ja abi turvakodudest. Abi saab ka abitelefoni ja sotsiaalhoolekandeteenuste kaudu. Mõnel pool pakutakse eriabi seksuaalkuritegude ohvritele ja sisserändajast naistele ning vastastikust tuge mõrvaohvrite perekondadele.

Organisatsioonide osutatavad abiteenused

[Soome ohvriabi](#)

Abi kõikidele kuriteoohvritele, sealhulgas tunnistajatele ja ohvrite pereliikmetele. Kriminaalmenetlusega seotud abi ja nõuanded ohvri õiguste kasutamise kohta. Riiklik abitelefon, õigusnõustamise telefon, veebipõhine abiteenus. Tugiisiku teenused piirkondlikel alustel.

- abitelefon 116 006 (tasuta)
- õigusnõustamise telefon 0800 161 177 (tasuta)

[Nollalinja](#)

Ööpäev läbi abitelefon perevägivaldaga ja naistevastase vägivaldaga ohvritele, tel: 080 005 005 (tasuta)

[Ema ja lapse kodude ning turvakodude liit \(Ensi- ja turvakotien liitto\)](#)

Turvakodud isikutele, kes kogevad perevägivalda või vägivaldahohtu ning vajavad abi toimumiseks ja ajutist majutust. Sotsiaalhoolekandeteenused aitavad perevägivaldaga tõttu tekkinud olukorra lahendada ja kriisist üle saada. Telefoninõustamine, perevägivaldaga spetsialistiga rääkimine, juhendajaga vastastikuse toe rühm või sotsiaalkorter.

[Netiturvakodu](#)

Ema ja lapse kodude ning turvakodude liidu veebiteenus, mis aitab kõiki vägivaldses suhtes olevaid isikuid.

[Vägistamisohvrite kriisikeskus Tukinainen](#)

Abi ja nõuanded seksuaalvägivaldaga ja/või kuritarvitamise ohvritele ning nende perekondadele. Veebipõhine abiteenus.

- kriisiabitelefon, tel: 0800 97899 (tasuta)
- õigusnõustamise telefon, tel: 0800 97895 (tasuta)

[MONIKA – Soome multikultuurse naisteliit](#)

Hõlpsasti juurdepääsetavad teenused, õigusnõustamine ja majutus turvakodudes sisserändajatest naistele ja lastele, kes kannatavad vägivaldaga käes. Abi saab eri keeltes, pakutakse ka tugiisiku teenuseid.

- abitelefon 0800 05058 (tasuta)

– turvakodu Mona, tel: 045 639 6274 (ööpäev läbi)

 Naisteliin (Naisten Linja)

Nõuanded ja abi vägivalla pärast mures naistele ja tütarlastele. Teave on kättesaadav internetis ja telefoni teel.

– tel: 0800 02400 (tasuta)

 Pro-tukipiste

Tervise- ja abiteenused seksi või erootika alal töötavatele inimestele ja inimkaubanduse ohvritele.

 Mõrvaohvrite pereliikmete liit HUOMA (Henkirikoksen uhrien läheiset ry)

Vastastikune tugi mõrvaohvrite pereliikmetele.

– tel: 050401 2230

 <https://www.huoma.fi/>

 Soome vaimse tervise ühendus MIELI (Suomen Mielenterveys ry)

Abi elukriisideks.

– kriisiabitelefon 09 2525 0111 (24 h)

 Suvanto – turvalise vanaduse nimel (Suvanto ry – Turvallisen vanhuuden puolesta)

Eakatele mõeldud abi, vastastikune tugi ja õigusnõustamine kuritarvitamise ja vägivalla vastu.

– SUVANTO abitelefon 0800 06776 (tasuta)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 05/02/2021